

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

תוכן עניינים

- א. שדה שנזדבלה בזבל עבודת כוכבים וכן פרה שנתפטמה בכרשיני עבודת כוכבים ... שדה תזרע פרה תשחט.....2
- ב. שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לתוך העיסה לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ ונצטרפו וחימצו ... בין שנפל איסור לכתחלה ובין שנפל איסור לבסוף אינו אסור עד שיהא בו כדי לחמץ .. זה וזה גורם מותר2
- ג. נטל ממנה עצים אסורין בהנאה הסיק בהן את התנור אם חדש יותץ ואם ישן יוצץ אפה בו את הפת אסורה בהנאה.....5
- ד. נתערבה באחרות ואחרות באחרות ... יוליך הנאה לים המלח.....7
- ה. נטל הימנה כרכור אסור בהנאה ארג בו את הבגד אסור בהנאה נתערב באחרים ואחרים באחרים ... יוליך הנאה לים המלח.....8
- ו. ההוא גברא דאיתערב ליה חביתא דיין נסך בחמריה ... שקול ארבע זוזי ושרדי בנהרא ונשתרי לך.....9
- ז. כיצד מבטלה קירסם וזירד נטל ממנה מקל או שרביט אפי' עלה ה"ז בטלה שיפה לצרכה אסורה שלא לצרכה מותרת ... שפאין ... מותרין.....10
- ח. וישראל ששיפה עבודת כוכבים בין לצרכה בין לצרכו היא ושפאיה אסורין ..11
- ט. עבודת כוכבים שנשתברה ... צריך לבטל כל קיסם וקיסם ... בעבודת כוכבי' של חליות ובהדיוט שיכול להחזירה.....11
- הדרן עלך כל הצלמים.....12
- פרק רביעי רבי ישמעאל.....12
- א. אבנים ... בצד מרקולים ... שנראות עמו אסורות ושאין נראות עמו מותרות ...12

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

א. שדה שנודבלה בזבל עבודת כוכבים וכן פרה שנתפטמה בכרשיני עבודת כוכבים ... שדה תזרע פרה תשחט

זה וזה גורם אינו מותר אלא בדיעבד¹, כשהוא עושה הזה וזה גורם בידים², ולפיכך³ אסור לזבל בזבל של ע"ז⁴, וכמו כן פרה אסורה לפטמה בכרשיני ע"ז ולאוכלה, שזה הוא עושה זה וזה גורם לכתחלה ואסור.

אבל שדה שכבר נודבלה בזבל של ע"ז, או פרה שפטמה בכרשיני אלילים, בדיעבד מותר לזרוע אותה השדה ולאכול הפרה, אף על גב דלגבי זריעה ואכילה הוי לכתחלה, שאם תאסור השדה או הפרה הוי מופסדים לגמרי, והיינו דיעבד שמותר. וי"א⁵ שיש להמתין מעת לעת קודם שישחטנה כדי שיתעכל המזון.

אם נתפטמה כל ימיה, בכרשיני אלילים⁶ או שאר איסורי הנאה, ולא אכלה היתר, צריך להחזיק אותה זמן מה שבו לא תוכל להתקיים על מה שאכלה עד עתה, ולהאכילה במשך זמן זה דבר המותר בהנאה, וזה וזה גורם מותר.

ב. שאור של חולין ושל תרומה שנפל ליתוך העיסה לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ ונצטרפו וחיימזו ... בין

¹ שו"ע ונו"כ קמב ד

² להבדיל ממה התבאר לעיל דך מה: שמותר אפילו לכתחילה ליטע או לזרוע תחת צל של אשירה שההנאה מן הצל ממילא אתיא ולא דמי למבטל איסור לכתחלה. לבוש ומ"ז מז וש"ך כה

³ שו"ע ונו"כ שם יא

⁴ שהרי זה כמבטל איסור לכתחילה. לבוש.

⁵ תשובת בית יעקב סימן א' ד"ה ונלמוד כתב כיון דזה וזה גורם אסור, לכתחלה אסר לשוחטה עד אחר מעת לעת שנתעכל המזון. גל' מהרש"א ס אות ג

⁶ ברמ"א סי' ס כתב בסתם אבל אם לא נתפטמה כל ימיה רק בדברים אסורים, אסורה, ועיי"ש באחרונים שהאריכו ולמסקנא כתב ביד יהודה בפירוש הקצר שם ג העיקר דמותר להתפטם בהמה או עוף באיסור אכילה גם לכתחילה ואף כל ימיה אין שום חשש בזה [ארוך ס"ק ג מד"ה מיהו]. ובאיסורי הנאה אסור לפטמה [שם ד"ה אך] אבל בדיעבד מותר מטעם זה וזה גורם [שם ד"ה וכ"ז], ואף אם נתפטמה מאיסורי הנאה דאוסר במשהו גם באינו מינו, ואם העכו"ם פיטמה תו הוי דיעבד ומותר לקנותה לכתחילה, על כן מותר לקנות החלב מבהמה שמאכיל עכו"ם חמץ בפסח [שם ד"ה ובכ"ז]. ואם נתפטמה כל ימיה, צריך להחזיק אותה זמן מה ולהאכילה דבר היתר הנאה אשר לא היה אפשר לה להתקיים מאכילה דמקודם, ואז תו נמי מותר מטעם זוז"ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

שנפל איסור לכתחלה ובין שנפל איסור לבסוף אינו אסור עד שיהא בו כדי לחמץ .. זה וזה גורם מותר

שאור של כלאי⁷ הכרם ושל תרומה שנפלו לתוך העיסה לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ ובשניהם כשיצטרפו יש בהם כדי לחמץ, אותה עיסה אסורה לישראל ומותרת לכהנים, כשיש בה כדי לעלות במאיתים⁸, וכן תבלין של תרומה ושל כלאי הכרם שנפלו לתוך הקדרה, ולא באחד מהן כדי לתבל ובשניהם כדי לתבל, אותה קדרה אסורה לישראל שהרי דבר האסור להם תבלה ומותרת לכהנים.

עיסה מחומצת⁹ שנפל לתוכה שאור של תרומה או שאור של כלאי הכרם, וכן קדרה מתובלת שנפלו לתוכה תבלין של תרומה או של ערלה ושל כלאי הכרם, אם יש בשאור כדי לחמץ אילו היתה העיסה מצה, ובתבלין כדי לתבל הקדרה אילו היתה תפילה הרי הכל אסור, ואם אין בהם כדי לתבל ולחמץ יעלו בשיעורן, תרומה באחד ומאה וערלה וכלאי הכרם באחד ומאתים.

דבר המעמיד¹⁰ אפילו באלף לא בטיל לפיכך אם העמיד הגבינה בעור קיבת נבילה¹¹ או טריפה או טמאה, הגבינה אסורה באכילה בכל שהוא, שאין ביטול לדבר המעמיד. וה"ה בערלה ויין נסך וחדש שמעמיד אין בהם ביטול אפילו באלף דהוי כאיסור בעין.

⁷ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק טז הלכה יג, מז

⁸ מעשה רקח שם

⁹ וא"ת בשלמא תבלין נותנין טעם לשבח אבל שאור בעיסה אחר שכבר נתחמצה נותנת טעם לפגם. האמרינן בפרק בתרא דע"ז א"ר זירא שאני עיסה הואיל וראוי לחמץ בה כמה עיסות אחרות.

¹⁰ שו"ע ונו"כ פז יא

¹¹ אבל בעור כשירה לדעת המחבר אם העור לא נותן טעם בגבינה מותר. ולדעת הרמ"א בעינן ששים. והחילוק בין המעמיד גבינה בעור כשירה לנבילה, כתב הש"ך (ס"ק ל"ה) וז"ל החילוק בזה כתבו הפוסקים דעור קיבת כשירה מאחר שהוא מותר בפני עצמו ולית ביה איסור אלא משום חבורו עם הגבינה, כל אימת דלא יהיב טעמא לאו בשר בחלב הוא אלא האי באפיה קאי והאי באפיה קאי, אבל עור נבילה וכיוצא בו שאסור מעצמו, כיון שהוא מעמיד, אנו רואין כאילו האיסור בעין...

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

י"א¹² שאם היה שם ג"כ מעמיד היתר, הוי זה וזה גורם, ומותר אם יש ס' נגד האסור¹³. אולם אם האיסור נפל ראשון והתחיל להעמיד, נאסרה התערובת ולא מהני מה שהיתר נפל אח"כ. וי"א¹⁴ שדוקא כשאין האיסור יכול להעמיד לבדו בלא סיוע ההיתר. אע"פ שגם ההיתר צריך צירוף האיסור כדי להעמיד הגבינה. ואין חילוק אם העמידו ביחד האיסור והיתר ובין שהיה בזה אחר זה¹⁵. אבל אם האיסור יכול להעמיד לבדו¹⁶, אסור בין נפל ראשון ובין נפל אחר ההיתר. ובהפסד מרובה יש להקל אם יש ס' נגד המעמיד¹⁷.

טכבר התבאר במסכת פסחים דף כז. שקדרה¹⁸ חדשה שצריכה לעבור צירוף, שבשלה בעצי איסור הנאה ואחר כך בעצי היתר, הרי היא אסורה, ואף על פי שזה וזה גורם, אסורה, שבשעה שנתבשלה מחמת עצי האיסור עדיין לא באו עצי ההיתר, ונמצא מקצת הבישול בעצי היתר ומקצתו באיסור.

וכן אם בישל או אפה מאכל בעצי איסור הנאה ואח"כ הוסיף עצי היתר הרי המאכל אסור, שהרי נאסר בתחילה קודם שבאו עצי ההיתר, אך אם כבר מתחילה שם עצי איסור ועצי היתר לא נאסר התבשיל שזה וזה גורם¹⁹. אך אסור לעשות כן לכתחילה אלא אם נתבטלו עצי האיסור בהיתר ובחמץ בפסח לא שייך ביטול שהרי דבר שיש לו מתירין לאחר הפסח הוא ואינו בטל²⁰.

דף מט:

¹² רמ"א שם

¹³ אע"ג דלגבי שאור של תרומה להדיא ס"ל לרמב"ם שבשיש בו כח לבדו אסור עיין ש"ך (ס"ק ל"ו) כתב: פירוש הוא דוקא בחמץ אסור אם יש באיסור כדי להחמץ כיון דהוי בנותן טעם וגם יש חימוץ אחרי חימוץ, משא"כ לענין מעמיד, אפשר דגם אם האיסור לבד מעמיד, כיון שהיתר לחוד ג"כ מעמיד היה מותר.

¹⁴ המ"ז (ס"ק יג) והש"ך (ס"ק ל"ו) והפרי חדש (ס"ק ל"א) והפרי מגדים (שפ"ד ס"ק ל"ו) והכרתי (ס"ק ה') והחב"א (כלל נ"ג, ס' ל"ז) והערוך השולחן (ס' מ"ב), ועוד.

¹⁵ הפמ"ג (שער התערובות חלק ג' פרק א' ד"ה ועיין) וכ"כ האליה רבה (או"ח סימן שיח ס"ק כ"ד) והד"ת (ס"ק קמ"ט)

¹⁶ הפרי"ח (סימן ק' ס"ק ג') חידש שאפילו אם העמיד תחילה בדבר היתר ונעשה גבינה ושוב עירב בה מהאיסור, נאסרה הגבינה כיון שבידו להעמיד. והוכיח כן מהמשנה בערלה (פ"ב מ"ט) דגם אם האיסור נפל אחרי ההיתר הרי"ו אסור. אולם ביד יהודה הקשה על זה דמה סברא יש לאסור מדין מעמיד בחלב שהועמד כבר. ודחה הרא"י מהמשנה בערלה דשאני חמץ דכל שנותן יותר שאור הרי"ז מתחמץ יותר. ועיי"ש (פירוש הקצר, ס"ק נד) כתב דאם בהיתר יש כדי להעמיד, אפילו אם גם באיסור יש כדי להעמיד הרי"ז מותר. ואפילו אם אין בכל אחד בפ"ע כח להעמיד הרי"ז מותר. אבל אם יש באיסור לבד כדי להעמיד ובהיתר אין כדי להעמיד הרי"ז אסור.

¹⁷ יד יהודה (פ' הקצר ס"ק נ"ד) וכ"כ המעדני השולחן (במטעמי השולחן ס"ק ל"ד).

¹⁸ יו"ד קמב ז

¹⁹ מ"ז שם ס"ק ט ושאר נ"כ שם

²⁰ מ"ב תמב ס"ק טו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ג. נטל ממנה עצים אסורין בהנאה הסיק בהן את התנור אם חדש יותץ ואם ישן יוצן אפה בו את הפת אסורה בהנאה

עבודה זרה²¹ שנמל ממנה עצים, עצים אלו אסורים בהנאה.

לפיכך הסיק את התנור באיסורי הנאה, יצנן אותו ואחר כך יחם אותו בעצי היתר, כמו שהתבאר במסכת פסחים דף כו: ומותר להשתמש בו. אבל כשהוא חם מעצי האיסור לא ישתמש בו. כיון שאין כאן אלא הפסד מועט דדמי עצים, לא חשו חכמים זכרונם לברכה להפסד מועט, ולא התירו אלא בצינון²².

ואפילו תנור חדש שהסקה זו גומרת את מלאכתו ומכשירתו לשימוש יכול לצננו ולהסיק בעצי היתר מכיון שאין האדם נהנה ממנו, עד שיבוא מעשה שני שיאפה הפת בעצי היתר והרי זה וזה גורם מותר בדיעבד וכאן נחשב בדיעבד שהרי אין תקנה לתנור זה²³.

אולם אם הסיק בע"ז או בחמץ, אסור, ויש מתירים, ויש לסמוך על דבריהם במקום הפסד מרובה, או בשעת הדחק כגון לצורך שמחת יום טוב שאין לו מאכלים אחרים²⁴.

הסיק את התנור בהם או באיסורי הנאה²⁵, ואפה בו את הפת בעוד שהאבוקה כנגדו, הרי זה אסור בהנאה, דיש שבח עצי איסור בפת, והרי זה כאלו יש כאן בעין מן העצים ממש בתוך הפת²⁶ ואף על גב שזה וזה גורם הוא, שהתנור הוא של היתר והעצים של איסור וקי"ל דזה וזה גורם מותר שאני הכא שגורם העצים של איסור שבהן הפת נאפית, ניכר יותר ונראה שבהן לעינים וכמו חד גורם הוא²⁷

²¹ שו"ע ונו"כ יו"ד קמב ד

²² ולכן אינו נחס בדיעבד אלא לכתחילה. לבוש שם.

²³ שם סעי' ד ובט"ז וש"ך

²⁴ בה"ל תמה ב ד"ה אסורים

²⁵ שו"ע יו"ד קמב סעי' ד

²⁶ ש"ך שם

²⁷ מ"ב תמה ס"ק יב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

גרף את כל האש ואחר כך בישל או אפה בחומו של תנור, הרי זה מותר באיסורי הנאה הנשרפין כגון ערלה וכלאי הכרם, שהרי עצי האיסור הלכו להם.

אך אם הוסק התנור בחמץ או בעצי ע"ז²⁸ ואפה בו או שבישל בו תבשיל בין שאפה ובישל על גבי הגחלים או אפילו באפר חם ואפילו שאפה ובישל בחומו של תנור לאחר שגרף את הגחלים ג"כ אסור²⁹ שהרי בחמץ ובע"ז גם הגחלים ואפרן אסור וכיון שהפת נאפה מחומם מינכר שבחם בפת כמו בעצים. והרי פת ותבשיל זה אסורין בהנאה³⁰.

אולם כל זה כשהוסק חמץ הרבה או עצי ע"ז רבים בתוך התנור שיש בהיסק זה בלבד בלא הצטרפות עצים של היתר כדי לאפות הפת שאפה בו, או כדי לבשל התבשיל שבישל בו.

אבל אם אין בהיסק החמץ או עצי ע"ז כדי לאפות ולבשל אלא בהצטרפות עצים של היתר אף על פי שגם בהעצים בעצמם אין לאפות ולבשל אלא בהצטרפות היסק החמץ מכל מקום כיון שהיתר ואיסור גורמין לאפות או לבשל הרי פת ותבשיל זה מותרין בדיעבד אפילו באכילה.

במה דברים אמורים כשאפה או בישל מתחלת שעה ששית עד הלילה, אבל אם אפה או בישל מליל ט"ו ואילך כיון שחמץ בתוך הפסח ואיסור ע"ז אסור במשהו, לפיכך אף על פי שהיתר עם איסור גורמין לאפות ולבשל הרי הפת והתבשיל אסורין בהנאה, שהרי על כל פנים יש הנאת משהו מהחמץ או הע"ז תוך הפת ותבשיל. ויש חולקין על זה ואומרים דאין חילוק בין אפה ובישל תוך הפסח לאפה ובישל קודם הפסח משעה ששית ואילך ובין שאר איסורים לע"ז וזה וזה גורם מותר בכולם, ויש לסמוך על דבריהם במקום הפסד מרובה, או בשעת הדחק כגון לצורך שמחת יום טוב שאין לו מאכלים אחרים³¹.

²⁸ ולכאורה ה"ה בכל הנקברין שאפרן אסור בזמנינו עיין רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק יט הלכה י ופ"ט ה"א ממאכ"א ונ"מ בהסיק בב"ה או בכוהל המופק ממנו, ואע"ג שלגבי הנאה אפשר דחשיב שלא כדרך הנאתו כמבואר בפמ"ג בפתחה להלכות בב"ה מ"מ שבת עצים מחומו ודאי הוי דרך הנאתו ויאסור, ומה שלא הוזכרו בפוסקים כיון שמלבד בב"ה ופטר חמור אינם מצויים.

²⁹ ש"ך וט"ז שם

³⁰ מ"ב שם

³¹ בה"ל תמה ב ד"ה אסורים

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

הא דאמרינן יש שבח עצים בפת היינו בדבר שאסור בהנאה, אבל אם אפה או בשל אצל דבר שאסור באכילה, אפי' אבוקה כנגדו מותר אפילו באכילה³².

ד. נתערבה באחרות ואחרות באחרות ... יוליך הנאה לים המלח

פת שנאפתה בתנור שהוסק בעצי ע"ז שנתבאר לעיל שאסורה בהנאה משום שבח עצים בפת, התבאר במסכת פסחים דף כז. שאין לה תקנה³³, אם נתערבה באחרות יוליך דמי אותה הפת או דמי העצים³⁴ לים המלח³⁵ או ישרפנו ויקברנו³⁶ או ישליך את הדמים לאיבוד³⁷, ושאר כל הככרות מותרים אפילו באכילה³⁸.

אולם היתר זה של הולכת הנאה לים המלח אינו אלא בעצי ע"ז אך בשאר איסורי הנאה כגון ערלה כלאי הכרם חמץ בפסח וכדומה, אם נתערבו באחרים כולן אסורין בהנאה, ואין להם תקנה על ידי פדיון דמי הנאת האיסור שישליך הדמים לאיבוד³⁹.

³² ביאור הגר"א שם

³³ הואיל והוא בעין ולא יועיל להוליך הנאה לים המלח. ש"ך קמב ח פמ"ג קי שפ"ד ס"ק ב

³⁴ ביאור הגר"א יו"ד שם

³⁵ שו"ע ונו"כ יו"ד קמב ד

³⁶ ש"ך יו"ד קלד י

³⁷ אולם להשליך אחד מהככרות יש להסתפק אם מועיל שי"ל שכל זמן שלא נפדה מקרי כל התערובת איסור ולא יועיל להשליך אחת. וצ"ע. דרכי תשובה שם ס"ק יא מס' פתח הבית.

³⁸ ש"ך שם. שהרי כאן האיסור מחמת שבח הנאת העצים בפת ובשמוליך לים המלח אינו נהנה, אך אם נתערב גופו של איסור, לא יועיל להתיר באכילה, שהרי רק את ההנאה השליך לים המלח וגופו של איסור עדיין מעורב. פמ"ג שפ"ד קי ב

³⁹ שדוקא בע"ז שתופסת דמיה שהיא מנ' דברים שתופסין דמיהם, ע"ז כל מה שאתה נהנה ממנה אסור, והקדש אחרון נתפס והראשון יצא לחולין, ופירות שביעית שאין להם פדיון מכרן בדמיהם הדמים ג"כ קדושת שביעית עליהן, מכר דמי זה עוד הראשונים חולין, והפירות ומעות אחרונים קדושת שביעית) ומהני לה הולכת הנאה ליה"מ ומותר להנות הישראל מכולן ... ובסתם יינם מהני הולכת הנאה לים המלח או למכור חוץ מדמי איסור שבו. פמ"ג שפ"ד קי ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ובאיסור חמץ שעבר עליו הפסח, והסיק ואפה בו פת מועיל היתר השלכת הנאת האיסור לים המלח, אפילו אם לא נתערב⁴⁰.

ובכל כלומר שינכה דמי הנאת האיסור שהסיק בהם את התנור מדמי הפת והתבשיל שנוטל מהנכרי, שנמצא שאינו נהנה כלל מהאיסור שהסיק בה, רק שיזהר לפרר הפת קודם שימכרנו לנכרי אם הוא מקום שנוהגין היתר בפת של עכו"ם, שאם לא יפרר חיישינן שיחזור וימכרנו לישראל, ואפילו לא נתערבו פת ותבשיל זה באחרים מותר למכרם כך⁴¹, ויש מי שאוסר אם לא נתערבו⁴² וטוב לחוש לדבריו אם אין שם הפסד מרובה ולא שעת הדחק⁴³.

וצריך למכור הכל ביחד אבל למכור אחד אחד ולהשליך האחרון, או ישליך הראשונה אסור שמא לוקח דמי איסור הנאה. משא"כ שמכרן ביחד ומוזיל לגוי אותו של איסור⁴⁴.

ה. נטל הימנה כרכור אסור בהנאה ארג בו את הבגד אסור בהנאה נתערב באחרים ואחרים באחרים ... יוליד הנאה לים המלח

נטל כרכר⁴⁵ מן אשירה וארג בו את הבגד, הבגד אסור בהנאה. ואין אומרים יוליד דמי הכרכר לים המלח ויהיה כל הבגד מותר, כיון שכולו נעשה באיסור⁴⁶. וכן אין מועיל הולכת דמי הבגד לים המלח כיון שלא התערב⁴⁷.

⁴⁰ שער הציון תמה ס"ק כד ועיין שו"ע ונו"כ או"ח תמו"א יא שכשעבר הפסח על החמץ ונתערב לאחר הפסח, בטל בס' ובפחות מששים מספיק השלכת הנאת האיסור לים המלח. אך אם נתערב קודם או בתוך הפסח אינו מותר אלא בהנאה, ולא באכילה כמבואר במ"ב שם ס"ק קו

⁴¹ ש"ך שם ס"ק ח

⁴² פר"ח או"ח תמוז ובית מאיר יו"ד קמב

⁴³ שו"ע הרב או"ח תמה ומ"ב שם ס"ק יג

⁴⁴ פרי מגדים יורה דעה שפתי דעת סימן קי"ב ועיי"ש שכתב ויראה אף שהגוי יודע שמוזיל גביה שרי כיון שמן התורה חד בתרי בטל ומדרבנן הוא ... ומיהו אי לא בטיל חד בתרי דהוה איסור תורה יש לעיין ביה דשמא דווקא גוי שאין מכירו מותר. ובכ"ז אות א' כתב דבעינן שהגוי לא ידע כמה יש בתוכו דאל"כ יחזיק לו טובה וצריך עיון.

⁴⁵ שו"ע ונו"כ שם ג

⁴⁶ ולא דמי לשחט בו בהמה מסוכנת דאמרינן יוליד הנאת הסכין לים המלח וכל הבהמה מותרת, דהתם הבהמה כבר גדלה ולא היתה חסרה כי אם להכשירה לאכילה ע"י שחיטה לבד, סגי בהולכת הנאת הסכין לים המלח, אבל הכא הבגד כולו נעשה ונגמר באיסור, לפיכך אין לו היתר כלל על ידי הולכת הנאת הכרכר לים המלח. לבוש שם

⁴⁷ ש"ך שם ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ואם נתערב אותו הבגד בבגדים אחרים, יוליך דמי אותו הבגד לים המלח⁴⁸, ושאר כל הבגדים מותרים, אבל על הבגד הראשון לא אמרינן יוליך דמי הכרכר לים המלח ויהיה כל הבגד הראשון מותר, כיון שכולו נעשה באיסור. ומותר למכרה לנכרי⁴⁹ חוץ מדמי איסור שבהן. כשהעובד כוכבים⁵⁰ יחתוך הבגד לפני הישראל בענין שא"א שימכרנו שוב לישראל אחר.

ו. ההוא גברא דאיתערב ליה חביתא דיין נסך בחמריה ... שקול ארבע זוזי ושדי בנהרא ונשתרי לך

סתם יינם⁵¹ של עובדי עבודה זרה, אף על פי שאסור בהנאה לא החמירו בתערובתו כמו ביין נסך גמור, ואינו אוסר תערובתו במשהו אלא בשתייה ולא בהנאה, ומוכרו כולו לגוים, ולוקח דמי היין האסור שבו⁵² ומשליכו לים המלח או ישרפנו ויקברנו⁵³, ויהנה בשאר המעות.

וכן אם נתערבה חבית של יין נסך ממשי⁵⁴, בין חביות כשרים ואינו מכירו, כולם אסורים בשתייה ומותרים בהנאה, שהואיל ולא נתערב גוף היין ביין נסך לא החמירו בו כל כך⁵⁵, אלא מוכרין כולו לגוים ומוליך דמי אותה חבית לים המלח, וכן הדין בחבית של סתם יינם⁵⁶.

⁴⁸ כלומר כל הבגד דאפי' בשנתערב לא מהני הולכת הנאת הכרכר ליה"מ. ש"ך ט

⁴⁹ ש"ך יו"ד קמב י' ומהני אף דלא נתבטל מן התורה. ויראה אפילו ליכא כי אם חד בחד דהא ארג בגד או אפה פת בעבודת כוכבים מהני חוץ מדמי איסור שבו. פמ"ג שפ"ד קי ב.

⁵⁰ ש"ך שם ח

⁵¹ שו"ע ונו"כ יו"ד קלד ב

⁵² עי' בישועות יעקב ס"ק י"א שהעלה דדוקא צריך ליתן דמו ולהוליך הדמים לים המלח אבל להשליך אחת מן החבית לים המלח לא מהני בזה ואף דממ"נ יש להתיר אחרים בהנאה אם זה שמשליך לתוך הים הוא האיסור הרי כולם מותרות ואם הוא היתר הרי יכול לפדות בו את האיסור מ"מ כיון דמ"מ אותה חבית אסור מטעם תערובת אסור לפדות בו דהרי אסור ליהנות ממנה א"כ הרי מה שנותר לים הוא דבר שאינו ראוי לו ואין זה בגדר תפיסת דמים עיין שם.

⁵³ ש"ך שם י

⁵⁴ עי' בישועות יעקב ס"ק י' שכתב דמבואר מדברי רוב הפוסקים דאף ביי"נ גמור שנתנסך לע"ז מהני פדיון או למכור לעכו"ם חוץ מדמי איסור שבו

⁵⁵ אבל אם נתערב גוף ודאי יינם ביין לא מהני לא הולכת הנאה לים המלח ולא מכירה לעובד כוכבים חוץ מדמי איסור שבו כדאיתא במור ופוסקים וכ"פ ב"י ואחרונים. ש"ך יא

⁵⁶ ולפ"ז היכא שאין בו ממשות האיסור כגון שנתן יין בקנקנים של עובד כוכבים הכל מותר בהנאה שאין כאן דמי האיסור. ש"ך ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ובן יכול למכור לעובד כוכבים חוץ מדמי איסור שבו⁵⁷.

חבית של יין נסך שאוסרת כל החביות שנתערבה בהן, היינו דווקא בחביות גדולות שחשובות ואינן בטלות, אבל אם הם קטנים ואינם חשובים, חד בתרי בטל, כמו בשאר איסורים דביבש בטלים ברוב.

ואפילו בגדולות נמי אם נפל אחד מן התערובת לים או נשרף הותרו כל האחרים, דתלינן האיסור בזה שנפל או נשרף.

י"א⁵⁸ שכל סתם יינם בזמן הזה בטל בששים, וא"צ⁵⁹ הולכת הנאה לים המלח או למכרו לעובד כוכבים חוץ מדמי איסור שבו, וי"א⁶⁰ שגם בזה צריך שיוליך הנאה לים המלח.

ז. כיצד מבטלה קירסם וזירד נטל ממנה מקל או שרביט אפי'

עלה ה"ז בטלה שיפה לצרכה אסורה שלא לצרכה מותרת

... שפאין ... מותרין

כבר התבאר לעיל דף מב. שאם נטל מקל⁶¹ מן האשירה או אפילו עלה אחד שנטל ממנה לצורכו⁶², נתבטלה, דודאי אינו מחזיקה עוד לאלוה כיון שנטל ממנה לצרכו. ובין האשירה עצמה ובין השפאים שנטל ממנה כלומר מה שגירד ושייף ממנה, מותרים.

ואם נטל השפאים לצרכה, רצה לומר לייפותה, לא נתבטלה והיא אסורה, אבל השפאים מותרים דמיזרק זריק להו ולא פלח להו⁶³.

⁵⁷ דשוה בכל מילי להולכת הנאה לים המלח כדאיתא בסק"י ובפוסקים וכ"פ ב"י והאחרונים, וכתב הטור בשם הרשב"א שאפילו מוכרו סתם שרי ואצ"ל לעובד כוכבים בשעת מכירה הריני מוכרו לך חוץ מדמי יי"ג. ש"ך

שם ט

⁵⁸ רמ"א

⁵⁹ ב"ח

⁶⁰ ש"ך שם טו וז"ל ואני חוכך בזה דהא במקום שאין הפסד קי"ל דאין חילוק בין זמן זה לזמן הש"ס וכדלעיל סי' קכ"ג וקכ"ד וקכ"ח וכמה דוכתי וא"כ הכא דמדינא סתם יינם אינו בטל בס' א"כ בזמן הזה הא דבטל ומותר אפילו בשתיי' היינו משום הפסד אבל איך יהנה לכתחלה מהיין נסך שנפל לשם אלא יוליך הנאה לים המלח ומותר בשתייה נ"ל.

⁶¹ שו"ע ונו"כ קמ"ו

⁶² כ' בקהל יאודה ואם נטל פירותיו לצורך עצמו יש להסתפק אי חשיבא ביטול. דרכ"ת שם ב

⁶³ רש"י מובא בלבוש ובש"ך ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ח. וישראל ששיפה עבודת כוכבים בין לצרכה בין לצרכו היא ושפאיה אסורין

עוד התבאר שםאם היתה של ישראל בין לצרכה בין שלא לצרכה בין היא ובין שפאיה אסורה לעולם שעבודת כוכבים של ישראל אין לה ביטול לעולם⁶⁴. וגם אם היתה של עובד כוכבים ושפאה ישראל אסורה⁶⁵.

ט. עבודת כוכבים שנשתברה ... צריך לבטל כל קיסם וקיסם ... בעבודת כוכבי' של חליות ובהדיוט שיכול להחזירה

ע"ז⁶⁶ שנשתברה מאליה, כל שבריה אסורים בהנאה עד שיבטלום גוי.

לפיכך המוצא שברי ע"ז הרי אלו אסורים בהנאה⁶⁷, שמא לא בטלום הגוים. ואם היתה של פרקים ונפל ממנה פרק או פרקים והדיוט יכול להחזירה, צריך לבטל כל פרק ופרק מפרקיה, שכיון שהדיוט יכול להחזיר הפרק שנפל, בביטול האבר אינו מבטל המותר, דכוונתו להחזיר אותם ולתקנם במעשה הדיוט⁶⁸.

⁶⁴ רמב"ם שם

⁶⁵ ע"י כ"מ שהשיג בשם הרמ"ך מאי אריא של ישראל אפילו של עכו"ם נמי ישראל ששיפה אותה בין היא בין שפאיה אסורין וכדאמר בגמ' שם משום גזירה דרבא דלמא מגבה לה ישראל. ועיין במעשה רקי שכתב י"ל דרבא לא תירץ כן אלא לדעת ר' שמעון בן לקיש דס"ל ע"ז שנשתברה מאליה מותרת להכי איצטריך לטעמא דילמא מגבה לה אבל לר' יוחנן דס"ל אסורה ופסק רבינו כוותיה בהל' י"א א"כ לר"י היינו טעמא דאסורא משום דנכלל בע"ז שנשתברה מאליה וכ"כ הר"ח אבולעפיה נר"ו והוא פשוט. ובמקראי קודש שם השיג מטעם זה על הרמ"ך

⁶⁶ שו"ע ונו"כ שם יא

⁶⁷ ע"י במשנה למלך פרק ח' מהלכ' ע"ז שנסתפק אם אסורים בודאי דאמרינן דבודאי הוא ע"ז דלא בטלה הגוי או דס"ל דאסור מספק אפשר שבטלה ואפשר שלא בטלה ונ"מ לענין ס"ס כגון צלמים האסורים דאם נשתברו מותרים דהוי ס"ס ועי"ש בדברי הרב המניה ועי' בס' ערוך השלחן אות ח' מ"ש ע"ד המל"מ בזה ובמ"ש בזה לדינא ועי' בס' מנחת פתים שהעיר ע"ז מדברי התוס' ע"ז דף מ"ב ד"ה ספק דמשמע מדבריהם דאסורה רק מספק עיין שם ובמהר"מ מלובלין שם:

⁶⁸ כ"כ הלבוש אבל בט"ז י כתב שלדעת הרמב"ם כשהדיוט יכול להחזירה הוה כל חתיכה בעצמה אליל ע"כ צריך לבטל כל חתיכה בפני עצמה וכתב שבטור כתב כאן דאם אין הדיוט יכול להחזירה בטלה ועליו ודאי קשה הא קי"ל כר"י דנשתברה מאליה לא בטלה ותי' לעיל בפלוגתא דרב ור"י מיירי שהעיקר קיים רק שנשבר מעט ממנו כדי ביטול אם היה העובד כוכבים עשאו בזה קי"ל דלא בטלה כיון שנשבר מעצמו ובה לא שייך לומר כלל אם הדיוט יכול להחזירו או לא כי העובד כוכבים אינו מבקש להחזירו כיון שעיקרו קיים ועובד לו

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

אבל אם אין הדיוט יכול להחזירה, כיון שבטל אבר אחד שנפל ממנה בטל כל השברים, שמכיון שאין יכול להחזירה אלא במעשה אומן, כשיבטל אבר אחד אמרינן משום שאינו יכול להחזירו הוא מבטלו, ובודאי דעתו כן אכולהו שיהיו בטלים מהאי טעמא שלא יוכל לתקנם במעשה הדיוט.

הדרן עלך כל הצלמים

פרק רביעי רבי ישמעאל

א. אבנים ... בצד מרקולים ... שנראות עמו אסורות ושאינן נראות עמו מותרות

כבתחלה משא"כ בפלוגתא דרב ושמואל מיירי שנשבר כולו דבטל אפילו נשבר מעצמו דודאי העובד כוכבים ביטלו אחר שראה שכולו נשבר.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

אבני מרקולים⁶⁹ אבן הנראית שהיא עמו⁷⁰, כלומר שסמוכות לו שאפשר לומר שממנו נפל⁷¹, אסור בהנאה. י"א⁷² שסמוך היינו אמה. וי"א⁷³ שאפילו בתוך ד' אמות.

⁶⁹ רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק ז הלכה טז

⁷⁰ עיקר מרקולים, דהיינו שלש אבנים אחת מכאן ואחת מכאן ואחת על גביהן, ודרך עבודתה לזרוק אבנים קטנים עליהם. נמק"י שם

⁷¹ ויש לעיין למה ניהוש דמיניה נפל ולא ברובא דעלמא למאי דקיי"ל רוב וקרוב אזלינן בתר הרוב וכמ"ש לעיל הל' י"ב דדעת הרמב"ם אפי' באיכא חזקה דכאן נמצא מסייע לקרוב אזלינן בתר הרוב. ויש ליישב עמ"ש בסמ"ע בסי' רנ"ט סק"ז מובא בתבואות שור בסי' ס"ג ס"ק ב' למה אזלינן בתר רוב השוק נגד רוב העיר דדוקא גבי רוצח דבמקום ההורג לא נתחזק מי שכיח כאן יותר ואתה בא לומר מסתמא בא הרוצח מעיר הקרובה ולא משום דשכיחי כאן טפי ע"ז אמרינן דניזיל בתר רובא דעלמא ואם הוי ידעינן דבהאי בקעה שכיח יותר מעיר הקרובה מרובא דעלמא הוי אזלינן בתר העיר הקרובה משא"כ ברוב השוק מאי אכפת לן ברוב העיר ואנן נדע דרוב מהשוק ומיעוט מהעיר וא"כ הרובא במקום הקרוב עיין שם, וא"כ י"ל במרקולים ג"כ דלא שכיח באותו מקום אבנים מעלמא רק למרקולים וא"כ הוי הרוב והקרוב ביחד, וברמב"ם הוסיף על לשון הגמ' דאיתא הנראית עמו והוא כתב הנראית שהיא עמו וכו' דמורה ביותר שיש לנו הוכחה שהיא משם וממנו, ומדויק לשון וכן אבני וכו' שכתב דאין לו שייכות לעיל ועל דרך זה שייך לעיל שכתבו דצריך שיהיה בראשו של הע"ז דוקא וכמ"ש דאית לן הוכחה ובלא"ה מספיקא אוקמי בחזקת היתר וכמו כן בזה וכן אבני וכו' הנראית שהיא עמו קרוב ושכיחי דהוי רוב וקרוב ביחד אז חיישינן לאסור. דברי ירמיהו שם

⁷² תוי"ט במשנה פרק ד משנה א, וכ"כ בתפא"י נ.

⁷³ ר"ב ותוס' רע"א שם שכתב על דברי התוי"ט בעניי לא נראה כן אלא דתוס' מסקי דנראית עמו זהו מקרי מקורבות לכ"ע אסירי דאמרינן דממנו נפל ואפי' אחת אסורה. ופלוגתייהו בתוך ד"א אם אינם נראות עמו דלאו מיניה נפל ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

